

Psychologické operace v ozbrojených silách NATO

Psychologické operace jsou v ozbrojených silách NATO obecně charakterizovány jako plánované psychologické činnosti, vedené v míru a za války, zaměřené na nepřátelské, vlastní a neutrální publikum (veřejnost jako soubor lidí) k ovlivnění jeho postojů a chování v souladu s politickými a vojenskými cíli. Zahrnují strategické psychologické činnosti, psychologické konsolidační činnosti (působení na civilní obyvatelstvo v oblastech obsazených vlastními ozbrojenými silami) a psychologické činnosti na bojišti.

V souvislosti s ukončením studené války dochází postupně i ke změnám v obsahu psychologických operací, které mohou vést až ke změnám jejich názvu. V ozbrojených silách SRN jsou již např. síly pro psychologické operace označovány jako vojsko pro operativní informace.

Význam psychologických operací se v současné době zvyšuje zejména v souvislosti s mírovými operacemi. V dokumentu *MC 327 NATO - Military Planning for Peace Support Operations* jsou např. psychologické operace již podrobně rozpracovány. K plnění těchto úkolů mohou být využity zejména síly pro psychologické operace ozbrojených sil USA, SRN a Itálie.

Psychologické operace v ozbrojených silách USA

Psychologické operace (PSYOP - Psychologic Operations) představují v ozbrojených silách USA plánované použití médií a činnosti k šíření vybraných informací a vyhodnocování jejich účinnosti mezi zahraničním publikem. Určeny jsou k ovlivňování emocí, motivů, myšlení a chování cizích vlád, organizací, skupin a jednotlivců. Účelem psychologických operací je ovlivnit nebo posílit cizí postoje a chování ve prospěch jejich organizátora.

Psychologické operace zahrnují:

- strategické psychologické operace,
- operační psychologické operace,
- taktické psychologické operace.

Strategické psychologické operace

Strategické psychologické operace sledují dlouhodobé cíle. Vedeny jsou v době míru, konfliktu i války, zejména k podpoře cílů národní bezpečnosti. Plánovány a vedeny jsou zpravidla na stupni válčiště.

K cílům strategických psychologických operací patří mj.:

- vysvětlování a objasňování politiky a činnosti USA v zahraničí,

- zvyšování podpory cílů a politiky USA a spojeneckých vlád,
- rozšiřování pochopení a souhlasu s činností vlády USA nebo spojenců,
- odstrašování nebo ukončení nepřátelství,
- podlomení úsilí protivníka zahájit činnosti, které odporují zájmům USA, nebo v nich pokračovat,
- podporovat neklid, nespokojenost a odpor k politickému nebo ekonomickému systému protivníka nebo jeho ozbrojeným silám,
- podporovat klamání protivníka.

Operační psychologické operace

Operační psychologické operace jsou nedílnou součástí operací. Určeny jsou k ovlivňování vojsk a civilního obyvatelstva protivníka v prostoru vedení operace. Zpravidla jsou vedeny na stupni válčiště k podpoře tažení a operací. Vyžadují úzkou a nepřetržitou koordinaci s cíli a náměty strategických psychologických operací. Součástí operačních psychologických operací jsou rovněž činnosti související s prací se zajatci a internovaným civilním obyvatelstvem.

K cílům operačních psychologických operací patří mj.:

- příprava obyvatelstva konkrétní země na přijetí ozbrojených sil USA,
- vysvětlování politiky USA spojeneckému nebo neutrálnímu publiku na válčišti k získání jeho souhlasu s politikou nebo připravovanou činností USA,
- podlomení důvěry v představitele protivníka,
- využití porážky protivníka,
- vedení kontrapropagandy,
- podpora klamání,
- ovlivňování místního civilního obyvatelstva k maximálnímu omezení účasti na nepřátelské vojenské činnosti.

Taktické psychologické operace

Taktické psychologické operace jsou vedeny k dosažení relativně bezprostředních nebo krátkodobých cílů. Podporují taktické stupně velení. Určeny jsou k vytvoření psychologického tlaku na protivníka a ovlivňování civilního obyvatelstva. Předpokládá se, že taktické psychologické operace mohou mít bezprostřední a kumulativní účinky na relativně omezené skupiny protivníka. Vyžadují úzkou a nepřetržitou koordinaci s cíli a náměty strategických psychologických operací.

K cílům taktických psychologických operací patří mj.:

- snížení morálky a bojové účinnosti protivníka,
- ovlivňování protivníka k přechodu do zajetí,
- vytvoření příznivého obrazu ozbrojených sil a představitelů USA a jejich spojenců,
- klamání a rušení protivníka,
- vedení kontrapropagandy a udržení psychologické iniciativy,
- účast na taktickém krytí a klamání,
- poskytování specifické, přímé a okamžité podpory taktickým stupňům velení.

Základním služebním předpisem pro psychologické operace je v ozbrojených silách USA *Polní řád FM 33-1, Psychological Operations* z roku 1993. Konkrétní metody a formy psychologických operací jsou rozpracovány v *Polním řádu FM 33-1-1, Psychological Operations Techniques and Procedures* z roku 1994.

Síly pro psychologické operace ozbrojených sil USA

Síly (jednotky a útvary) pro psychologické operace jsou v ozbrojených silách USA součástí sil pro speciální operace, které jsou podřízeny velitelství speciálních operací (USSOCOM - U.S. Special Operations Command). Součástí každého regionálního spojeného velitelství (regional unified command) je rovněž velitelství speciálních operací s podřízenými silami pro psychologické operace.

Jednotky a útvary PSYOP působí ve všech druzích ozbrojených sil USA. Rozhodující část je soustředěna u pozemního vojska. Součástí záloh vojenského letectva je 193. skupina speciálních operací, která má 1100 příslušníků a je mj. vyzbrojena speciálními letouny EC-130 COMMANDO SOLO. Součástí atlantické flotily vojenského námořnictva je skupina taktické dezinformace a záložní útvar pro přípravu televizních a rozhlasových pořadů.

Síly pro psychologické operace pozemního vojska USA

Síly pro psychologické operace pozemního vojska USA tvoří 4., 2., 5. a 7. skupina psychologických operací. Pouze 4. skupina je součástí pravidelných sil, ostatní jsou součástí organizované zálohy.

4. skupinu psychologických operací tvoří velitelská rota, pět praporů psychologických operací a odřad strategických studií. Skupina má celkem 1135 příslušníků, jednotlivé prapory zpravidla méně než 200 příslušníků.

Pro západní polokouli, tj. atlantické a jižní velitelství ozbrojených sil USA, je předurčen 1. prapor psychologických operací. Pro Evropu a Afriku, kromě Afrického rohu, je předurčen 5. prapor. Pro tichomořské velitelství je předurčen 8. prapor. Regionální předurčení nemá 9. prapor, který zabezpečuje použití některých speciálních prostředků, např. mobilních rozhlasových zařízení, vrtulníků a vozidel. Speciální prapor (PSYOP dissemination battalion) zabezpečuje provoz rozhlasové, televizní a reprografické techniky. Odřad strategických studií zpracovává dlouhodobé analýzy jednotlivých regionů a zabezpečuje speciální podporu zasazeným praporům. Odřad má celkem 59 příslušníků - civilních zaměstnanců, z nichž přibližně polovina má titul PhD.

V případě nasazení se z těchto útvarů vytváří operační skupina (task force), jejímž jádrem je podle regionu příslušný prapor, zesílený jednotkami 9. a speciálního praporu.

Operačním a taktickým stupňům velení mohou být síly pro psychologické operace dočasně přiděleny nebo mohou být do jejich sestavy operačně zařazeny. Armádě na válčišti (theater army) může být např. přidělena skupina psychologických operací. Armádnímu sboru může být přidělen prapor pro psychologické operace se dvěma až sedmi rotami, schopný působit na jednu až dvě různé etnicko-lingvistické skupiny. Divizi, samostatné brigádě nebo lehkému obrněnému pluku může být přidělena rota pro psychologické operace.

Příprava příslušníků sil pro psychologické operace

Přípravu příslušníků sil pro psychologické operace zabezpečuje středisko pozemního vojska pro speciální operace *U.S. Army J. F. Kennedy Special Warfare Center and School ve Fort Braggu*. Zvláštní pozornost je věnována jazykové přípravě a studiu politických, kulturních, etnických a náboženských podmínek v oblastech předpokládaného nasazení. Úkoly spojené s vypracováním společné doktríny a postupů sil pro psychologické operace jednotlivých druhů ozbrojených sil zabezpečuje Společný institut sil pro speciální operace (JSOFI - Joint Special Operations Forces Institute) ve Fort Braggu.

Prostředky psychologických operací

Za perspektivní prostředky psychologických operací se považují speciální letouny EC-130 COMMANDO SOLO, mediální systém pro speciální operace (SOMS - Special Operations Media System), typová řada mobilních rozhlasových zařízení (FOL - Family Of Loudspeakers), družice přímého televizního vysílání (DBS - Direct Broadcast Satellites) a miniaturní magnetofony (talking leaflets).

■ Speciální letouny EC-130 COMMANDO SOLO

Letouny EC-130 umožňují standardní rádiové vysílání s amplitudovou a kmitočtovou modulací, čemobilé televizní vysílání, spojení v pásmu krátkých vln a dalších pásmech a rušení standardního rozhlasového vysílání. Působit mohou bez doplňování paliva nepřetržitě po dobu šesti hodin.

V současné době jsou letouny EC-130 modernizovány s důrazem na možnost barevného televizního vysílání ve všech zavedených normách. Předpokládá se, že koncem roku 1995 bude ve výzbroji šest těchto letounů.

K hlavním modernizačním opatřením letounů EC-130 patří:

- antény umístěné v kontejnerech pod křídly letounu, zabezpečující televizní vysílání v pásmu VHF a UHF,
- dvě antény umístěné na obou stranách zadní části trupu letounu, zabezpečující televizní vysílání v pásmu VHF,
- nové vysílače a zařízení pro úpravu televizních signálů na všechny zavedené normy a zvýšení vyzařovacího výkonu na 10 kW.

■ Mediální systém pro speciální operace

Mediální systém pro speciální operace má výrazně zvýšit možnosti polního televizního a rozhlasového vysílání. Zahřovát má mobilní prostředek rozhlasového vysílání (MRBS - Mobile Radio Broadcast Subsystem), mobilní prostředek televizního vysílání (MTBS - Mobile Television Broadcast Subsystem) a prostředek pro elektronické shromažďování informací (ENG - Electronic News Gathering).

MRBS má umožnit rozhlasové vysílání a kontrolu informací na přidělených kmitočtech s využitím pevných nebo mobilních širokopásmových směrových a všesměrových antén. MTBS a ENG mají umožnit vysílání, záznam a přenos televizních programů s využitím

pozemního mikrovlnného a družicového spojení. Předpokládá se, že systém bude plně kompatibilní se zařízeními letounu EC-130.

■ Typová řada mobilních rozhlasových zařízení

Typová řada mobilních rozhlasových zařízení má zabezpečit vysoce kvalitní záznam zvuku, jeho reprodukci a akustické klamání. Využívat má pásová a kolová vozidla, vrtulníky a lodě. Některá zařízení mají být i přenosná.

■ Družice přímého televizního vysílání

Družice přímého televizního vysílání mají umožnit příjem televizního signálu anténami o průměru 0,45 m. Antény pro příjem družicového televizního signálu, které jsou v současnosti využívány v ozbrojených silách USA, mají průměr 1,2 m, 2,4 m a 6 m. Dále se studují možnosti počítačové hlasové imitace pro změnu zvukového doprovodu televizního vysílání a rušení televizního signálu protivníka.

■ Miniaturní magnetofony

Základem miniaturních magnetofonů se mají stát technologie jednočipového záznamu a reprodukce zvuku, umožňující výrobu nenákladných prostředků schopných nahradit klasické tištěné letáky. Předpokládá se, že délka nahrávky bude 10 až 90 sekund s možností snadného vymazání a dalšího použití. K upoutání pozornosti mají tyto prostředky využívat blikající světlo a výraznou barevnou úpravu povrchu. K aktivaci má být využito tlačítko nebo automatický spouštěč reagující na chvění. Použití miniaturních magnetofonů se předpokládá zejména v oblastech s vysokým stupněm analfabetizmu.

Psychologické operace ozbrojených sil USA v 90. letech

Psychologické operace jsou od počátku 90. let nedílnou součástí každého rozsáhlejšího nasazení ozbrojených sil USA. Široce byly využity např. ve válce v Perském zálivu, při mírových operacích v Somálsku a Bosně, humanitární pomoci v jižním Iráku a Turecku, protidrogových operacích v Bolívii, Kolumbii, Venezuele, Ekvádoru a Guatemale a při odstraňování následků hurikánu Andrew na Floridě.

V současné době působí síly pro psychologické operace ozbrojených sil USA v rámci mírových operací přibližně ve 20 zemích, např. v Rusku (součást humanitární pomoci), Koreji, Egyptě, Izraeli, Jordánsku, Číně, Mosambiku, Pákistánu, zemích jižní Afriky a Latinské Ameriky.

▲ Psychologické operace ve válce v Perském zálivu

Psychologické operace ozbrojených sil USA ve válce v Perském zálivu byly zaměřeny především na zlomení morálky protivníka a podporu jeho hromadného přechodu do zajetí a dezertce. Podle vyjádření jednoho z iráckých velitelů divizí představovaly psychologické operace spolu se spojeneckým leteckým bombardováním největší hrozbu pro morálku iráckých vojsk.

Podle průzkumu prováděného mezi iráckými zajatci poslouchalo rozhlasové vysílání spojenců 58 % dotázaných. Instrukcemi tohoto vysílání se řídilo 80 % z nich. Vysílání mobilních rozhlasových zařízení poslouchalo 34 % dotázaných a jeho instrukcemi se řídila více než polovina z nich. Přibližně 98 % všech iráckých přeběhlíků a zajatců přechovávalo nebo vidělo letáky spojenců, jejichž přechovávání bylo v irácké armádě trestáno smrtí.

K cílům psychologických operací patřilo:

- dosažení souhlasu s činností USA a její podpory,
- podněcování nespokojenosti, pocitu odcizení a ztráty důvěry,
- vytváření nedůvěry v představitele Iráku,
- podpora resistance,
- posílení důvěry a odhodlanosti spřátelených států čelit agresí,
- zvýšení účinků odstrašení.

Plánování psychologických operací bylo zahájeno ihned po invazi do Kuvajtu. Již počátkem srpna 1991 byla ve štábu středního velitelství vytvořena plánovací skupina psychologických operací, kterou tvořili vojáci a civilní zaměstnanci středního velitelství, velitelství speciálních operací a 4. skupiny psychologických operací.

Plánovací skupina se koncem srpna 1991 stala základem *operační skupiny pro psychologické operace*, která zabezpečovala tyto operace na strategickém, operačním a taktickém stupni velení.

Na stupni armádní sbor a divize nebyly zpravidla žádné orgány plánování a řízení psychologických operací. Důstojníci pro psychologické operace působili v jednotlivých případech na těchto stupních velení v odděleních pro civilní záležitosti (G-5).

Za hlavní příčinu úspěchu psychologických operací se považuje koordinované použití letáků, rozhlasového vysílání a mobilních rozhlasových zařízení.

Během 30. prosince 1991 až 28. února 1992 bylo distribuováno více než 29 milionů letáků. K hlavním tématům patřilo podle vývoje situace mír a bratrství, ultimátum OSN a dezerce. Distribuci letáků zabezpečovaly letouny B-52, F-16 a F-18 se speciálními pumami M-129 A1, letouny MC-130, balony a houfnice ráže 155 mm se speciálními dělostřeleckými střelami.

Síly pro psychologické operace nahrály rovněž speciální videokazetu *Nations of the World Take a Stand* (Národy světa jsou připraveny), která vysvětlovala poslání spojeneckých ozbrojených sil. Přibližně 200 těchto videokazet bylo tajně distribuováno v Bagdádu. Nahráno bylo rovněž velké množství speciálních audiokazet.

Rozhlasové vysílání zabezpečovala od 19. ledna 1991 spojenecká rozhlasová stanice *Voice of the Gulf* (Hlas zálivu). Vysílání probíhalo 18 hodin denně po dobu 40 dnů. Obsahovalo zejména válečné zpravodajství, arabskou hudbu, rozhovory se zajatci, přísliby potravin, vody a humánního zacházení pro ty, kteří přejdou do zajetí a tematiku arabského bratrství. Vysílání zabezpečovaly stacionární vysílače na území Saúdské Arábie a Turecka a speciální letouny EC-130, působící z tureckého vzdušného prostoru.

Mobilní rozhlasová zařízení byla nasazena k podpoře taktických stupňů velení. Vysílala zejména předem připravené nahrávky v arabštině s obsahem podobným jako informace v letácích. Využita byla rovněž ke klamání protivníka, kdy akustickou simulací přesunů těžké bojové techniky přispívala k odhalení palebných postavení protivníka. Celkem bylo nasazeno přibližně 66 mobilních rozhlasových zařízení.

Síly pro psychologické operace se podílely rovněž na práci se zajatci ve dvou zajateckých táborech a třech sborových a několika divizních shromaždištích zajatců.

Po ukončení války v Perském zálivu se síly pro psychologické operace podílely v rámci bojového skupení FREEDOM na konsolidačních opatřeních, zahrnujících mj. výstavbu mediální infrastruktury v Kuvajtu, poskytování informací o minových polích, distribuci potravin apod. Síly pro psychologické operace se zúčastnily rovněž operace PROVIDE COMFORT, zaměřené na humanitární pomoc Kurdům v severním Iráku.

▲ Psychologické operace při mírové operaci v Somálsku

Při mírové operaci v Somálsku byly psychologické operace nedílnou součástí činnosti společného bojového skupení (UNITAF - Unified Task Force), vytvořeného z příslušníků 22 států, zejména však ozbrojených sil USA.

K vedení psychologických operací byla vytvořena *společná operační skupina pro psychologické operace* (JPOTF - Joint PSYOP Task Force). Skládala se z 125 příslušníků 4. skupiny psychologických operací z 8. a 9. praporu psychologických operací a speciálního praporu. Součástí skupení bylo i několik civilních lingvistů z USA a více než 30 Somálců.

K vedení psychologických operací byly využity letáky, speciální noviny RAJO, rozhlasové vysílání stanice RAJO a mobilní rozhlasová zařízení.

Použito bylo více než sedm milionů letáků, které obsahovaly zejména informace o mírovém poslání ozbrojených sil USA a jejich použití k ochraně humanitární pomoci. Dále o zákazu použití některých druhů zbraní a způsobu boje a právu příslušníků ozbrojených sil USA na sebeobranu. Přizpůsobovány byly konkrétním podmínkám jednotlivých sektorů humanitární pomoci.

Letáky byly využívány rovněž k informování místního obyvatelstva o některých opatřeních ženíjního zabezpečení, např. zprůjezdňování komunikací, vrtání studní a výstavbě mostů. Zvláštní pozornost byla věnována informování o nebezpečí min. Zpracovány byly informační materiály o první pomoci obětem min, způsobech východu z minových polí a nejčastějších typech používaných min.

K distribuci letáků byly využívány mj. letouny C-130, vrtulníky CH-53, UH-60 a UH-1.

Speciální noviny RAJO byly vydávány od 20. prosince 1992, tj. čtyři dny po přjezdu hlavního kontingentu ozbrojených sil USA do Mogadiša. Celkem bylo vydáno 116 čísel s denním nákladem 27 000 výtisků. Ke stálým rubrikám patřily rozhovory s představiteli humanitárních organizací, informace o způsobech léčby dětských nemocí, zprávy o bezpečnostní situaci v jednotlivých sektorech humanitární pomoci, informace o obnově vzdělávacího systému, soudních institucí a výstavbě místních policejních sil a bezpečnostních rad.

Rozhlasové vysílání stanice RAJO probíhalo dvakrát denně v trvání 45 minut. Uskutečňovalo se v pásmu středních a krátkých vln. Zahrnovalo úryvky z koránu, zpravodajské relace, somálskou poezii, krátké povídky a somálskou hudbu.

Psychologické operace v ozbrojených silách SRN

Posláním psychologických operací je v ozbrojených silách SRN:

- Mobilními silami a prostředky podporovat ozbrojené síly nasazené při národních i mezinárodních katastrofách, výjimečných stavech a humanitárních akcích a informovat místní obyvatelstvo o významu nasazení a ochranných opatřeních.
- Při mírových operacích z pověření OSN informovat o úloze OSN, podporovat vyjednávání a vysvětlovat opatření OSN, která mohou být ohrožena jednostranností médií, všeobecným nepochopením nebo různými fámami. Snahou je snížit nebo odstranit napětí, ovlivnit postoje a posílit důvěru mezi znepřátelenými stranami.
- V rámci krizového managementu NATO podporovat ozbrojené síly speciálními opatřeními k informování ozbrojených sil a civilního obyvatelstva protivníka o situaci a vlastních opatřeních k udržení míru. Snahou je snížit nebo zcela odstranit nebezpečí konfliktu.
- Při obraně státu a jeho spojenců působit proti ozbrojeným silám a civilnímu obyvatelstvu protivníka. Snahou je podlomit jeho bojovou morálku nebo dokonce vůli vést bojovou činnost.

Vojsko pro operativní informace pozemního vojska SRN

K vedení psychologických operací je v ozbrojených silách SRN využíváno zejména *vojsko pro operativní informace*, které vzniklo v roce 1989 z útvarů psychologické obrany (psychologische verteidigung).

V současné době tvoří vojsko pro operativní informace 950. spojovací prapor pro operativní informace v Andernachu, který je podřízen 900. spojovací brigádě.

Prapor pro operativní informace tvoří velitelská rota, rozhlasová rota, spojovací rota, letáková rota a dvě roty mobilních rozhlasových zařízení, z toho jedna rámcová. Dále jedna rámcová stacionární tiskárna a speciální výcvikové středisko, které tvoří výcviková rota a škola druhu vojska. Středisko zabezpečuje mj. datové spojení s Dokumentačním a informačním střediskem Bundeswehru (Dokumentations- und Fachinformationszentrum der Bundeswehr) nezbytné pro vytváření relevantních informačních souborů. Pro plnění jednotlivých úkolů mohou být ze sil a prostředků praporu vytvářena úkolová skupení operativní informace.

Mírový početní stav praporu je 491 vojáků a 12 civilních zaměstnanců, válečný stav je 1386 vojáků. Prapor je vysoce pohyblivý a je schopen vlastními silami a prostředky rozvinout a udržovat spojení na vzdálenost až 70 km.

Velitelskou rotu tvoří mj. informační středisko zabezpečující shromažďování, vyhledávání a hodnocení informací nezbytných pro redakční práce a posouzení psychologické situace. Součástí střediska je osm spojovacích družstev s kopírovacími faksimilními zařízeními, dálkopisné družstvo a více než 20 důstojníků pro překladatelskou a redakční činnost.

Rozhlasová rota zabezpečuje přípravu až 24hodinových německých a cizojazyčných rozhlasových programů.

Letáková rota je vybavena balony. Pro pokrytí plochy 3 x 5 km se počítá s přibližně 33 000 letáky. Únosnost jednoho balonu je přibližně 2200 letáků, požadovaná přesnost shozu je zaručena do vzdálenosti 30 km.

Rotu mobilních rozhlasových zařízení tvoří čtyři čety s celkem 32 mobilními rozhlasovými zařízeními. Zařízení mají výkon 400 W a slyšitelnost v závislosti na členitosti terénu a povětrnostních podmínkách 1500 až 2000 m. Využita mohou být i mimo vozidla na vrtulnících.

Další rozvoj prostředků vojska pro operativní informace je zaměřen na digitalizaci získávaných informací, nové rozhlasové vysílače pásma VKV, využívání nových druhů modulací signálu a využití terénních automobilů WOLF a dvoutunových nákladních automobilů pro mobilní rozhlasová zařízení.

▲ Psychologické operace ozbrojených sil SRN při mírové operaci v Somálsku

Psychologické operace ozbrojených sil SRN při mírové operaci v Somálsku byly zaměřeny zejména na informování místního obyvatelstva o poslání německého kontingentu mírových sil OSN. Zabezpečovány byly četou pro operativní informace, kterou tvořilo 19 vojáků, z toho tři důstojníci a sedm poddůstojníků.

K psychologickým operacím byly využívány letáky, plakáty, speciální týdeník *Irrida Nabada* (Brána míru), který vycházel nákladem až 16 000 výtisků a mobilní rozhlasová zařízení.

Četa pro operativní informace zabezpečovala rovněž distribuci audiokazet s aktuálním zpravodajstvím, hudbou na přání a pozdravy od přátel a rodinných příslušníků vojáků, nahraných v Německu praporem pro operativní informace. Dále zabezpečovala zařízení pro příjem rozhlasového a televizního vysílání stanice Deutsche Welle, která poskytla i videokazety s aktuálním sportovním, politickým a hospodářským zpravodajstvím a kulturními pořady.

Seznam pramenů:

1. Allen Holmes, Assistant Secretary of Defense for Special Operations and Low-Intensity Conflict. Defense News, 1995, č. 16, s. 30.
2. Cooper, P.: U.S. Enhances Mind Games. Defense News, 1995, č. 15, s. 12.
3. Nastoupil, R., Psychologické operace v ozbrojených silách NATO. Praha, ÚOS AČR 1995.
4. SOF Institute. Joint Force Quarterly, 1995, č. 7, s. 115.
5. United States Special Operations Forces - Posture Statement 1994. Washington, Department of Defense 1995.